

Anvisningar om statsbidrag till regioner för åtgärder i syfte att stärka hälso- och sjukvårdens beredskap

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att under 2024 fördela statsbidrag till regioner. Syftet är att regionerna ska genomföra åtgärder för att stärka hälso- och sjukvårdens beredskap så att hälso- och sjukvårdsverksamhet kan upprätthållas under höjd beredskap. Läs anvisningarna innan ni ansöker om bidraget.

Statsbidraget regleras i förordning (2023:489) om statsbidrag till regioner för hälso- och sjukvårdens beredskap, nedan kallad förordning (2023:489).

Begrepp

Med *hälso- och sjukvård* avses i förordning (2023:489), sådan verksamhet som en region ansvarar för enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Med *höjd beredskap* avses antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap.¹ Skärpt beredskap kan ske vid till exempel krig eller konflikter i Sveriges närområde, eller om läget i omvärlden allvarligt påverkar vårt land eller hotar vår säkerhet och självständighet. Vid högsta beredskap är Sverige i krig. Regeringen kan besluta om höjd beredskap för att stärka Sveriges möjligheter att försvara sig.²

Bakgrund

Riksdagen beslutade 2020 att anta försvarspropositionen ”Totalförsvaret 2021–2025”, som innebär att både det civila och det militära försvaret ska stärkas. Regioner är centrala aktörer i arbetet med att stärka och utveckla det civila försvaret. Mellan 2018 och 2023 fick regioner medel för detta ändamål utifrån överenskommelser mellan staten³ och SKR om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar. Från och med 2024 ersätts överenskommelser mellan staten och SKR med den aktuella förordningen om statsbidrag.

Statsbidragets storlek

Statsbidraget fördelas till regionerna efter ansökan. För bidragsåret 2024 finns totalt 448 000 000 kronor att fördela.

Vilka kan söka medlen?

Statsbidraget kan sökas av regioner.

¹ 1 § andra stycket andra meningen lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap.

² Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Om höjd beredskap och krig, Krisinformation.se

³ Socialdepartementet

Vad kan regionerna söka statsbidrag för?

Statsbidrag kan ansöka för kostnader för de förberedande åtgärder som behövs för verksamheter inom hälso- och sjukvård så att dessa verksamheter kan upprätthållas under höjd beredskap. Åtgärder i samband med en inträffad händelse ska inte finansieras med statsbidraget.

Kostnader för personal

Statsbidrag kan sökas för kostnader för lönekostnader för personal som arbetar inom de fem nedanstående områdena för att stärka hälso- och sjukvårdens verksamhet under höjd beredskap. Statsbidraget kan även sökas för kostnader för personal som arbetar med att stärka hälso- och sjukvårdens förmågor under höjd beredskap, exempelvis säkerhetschef, beredskapssamordnare, säkerhetssamordnare eller motsvarande.

Statsbidraget ska endast bekosta den del av en tjänst som avser arbete med att stärka hälso- och sjukvårdsverksamhetens upprätthållande under höjd beredskap.

Övriga kostnader

Statsbidraget kan även sökas för övriga kostnader för arbetet inom de fem nedanstående områdena. Här ingår exempelvis kostnader för köpta tjänster, konsultervode och administrativa kostnader. Även i fråga om sådana kostnader ska bidraget endast bekosta den del som avser arbete med att stärka hälso- och sjukvården under höjd beredskap.

Områden och åtgärder

Statsbidrag kan sökas för kostnader för åtgärder inom ett eller flera av följande fem områden:

1. Personalförsörjning

Statsbidrag kan sökas för kostnader för:

- arbete med krigsorganisation och personalförsörjning (samverkan med privata aktörer kring personalförsörjning, avtal, leveransförmåga m.m.)⁴
- kartläggning och analys av vilka personalbehov och övriga förutsättningar av särskild vikt för totalförsvaret.⁵

2. Samverkan och ledning

Statsbidrag kan sökas för kostnader för:

- att genomföra kunskapshöjande insatser och att stärka förmågan att bedriva samverkan och ledning under höjd beredskap. Här ingår bland annat särskild sjukvårdsledning, samt medverkan i aktörsgemensam samverkan om inriktning och samordning av det civila försvaret.
- planeringen av samverkan och ledning under höjd beredskap⁶.

⁴ Stöd för hur arbetet kan utföras finns i MSBs vägledning Rätt person på rätt plats. <https://www.msb.se/sv/publikationer/ratt-person-pa-ratt-plats--vagledning-for-krigsorganisation-och-krigsplacering/>

⁵ Kommittédirektiv 2023:116 *En långsiktig hållbar personalförsörjning av det civila försvaret. (sid 7-8)*

⁶ <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-1-6569.pdf>

3. Beredskapsplanering

Beredskapsplanering innefattar planering för att stärka förmågan att kunna hantera större, långdragna allvarliga händelser och ytterst en krigssituation.

Statsbidrag kan sökas för kostnader för:

- planering för att kunna hantera sådana händelser, exempelvis för att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser, kontinuitetsplanering samt beredskapsplaner med koppling till höjd beredskap.
- regioners deltagande i planeringen av totalförsvaret på lokal, regional, högre regional och central nivå. I detta ingår att samverka med aktörer som Socialstyrelsen, Forsvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), civilområdesansvariga länsstyrelser, länsstyrelser, kommuner och andra berörda aktörer.

4. Hantering av masskadehändelser

Statsbidrag kan sökas för kostnader för:

- åtgärder för att stärka förmågan att hantera händelse med många skadade eller sjuka utifrån socialstyrelsens dimensionerade målbilder för höjd beredskap⁷.
- fortsatt arbete och implementering av regionala masskadeplaner⁸.

5. Utbildning och övning

Statsbidrag kan sökas för kostnader för:

- kompetensutveckling, utbildning och övning som stärker hälso- och sjukvårdens och dess stödfunktioners förmåga under höjd beredskap
- medverkan i de övningar som Socialstyrelsen anordnar för att stärka beredskapen och förmågeutvecklingen inom hälso- och sjukvården för att sjukvården ska kunna lösa sina uppgifter under höjd beredskap.
- kostnader för personal som deltar i utbildning eller övning som syftar till att höja kompetensen att hantera traumavård i krig.
- utbildning och övning tillsammans med upphandlande utförare av verksamhet inom hälso- och sjukvård i de fall dessa åtgärder inte regleras i avtal mellan den privata utföraren och regionen.
- utbildning och övning med andra aktörer, exempelvis kommuner för att stärka hälso- och sjukvården under höjd beredskap.

Övriga områden

Statsbidrag kan även sökas för kostnader för åtgärder inom andra områden som är prioriterade för regionens arbete med hälso- och sjukvårdens beredskap i syfte att verksamheter kan upprätthållas under höjd beredskap.

Statsbidrag till privata aktörer

Statsbidrag kan sökas för kostnader:

- till utbildning och övning tillsammans med av regionen upphandlade utförare av verksamhet inom hälso- och sjukvård.

⁷ De dimensionerade målbilderna kommer att delges regionerna under mars 2024

⁸ Uppdaterad masskadeplan kommer finnas tillgänglig under mars 2024

- för planering tillsammans med de upphandlade utförarna ifråga om personalförsörjning, hantering av masskadehändelser, beredskapsplanering samt samverkan och ledning för att stärka hälso- och sjukvårdens beredskap som resulterar i att regionens hälso- och sjukvårdsverksamhet kan upprätthållas under höjd beredskap.

Det är regionen som mottagare av bidrag som ansvarar för redovisning och utvärdering enligt 12 § i förordning (2023:489), samt för att återbetala statsbidrag som inte har använts i enlighet med beslut enligt 15 § i förordning (2023:489).

Socialstyrelsens prioritering om bidraget blir översökt

Om statsbidraget blir översökt kommer Socialstyrelsen att prioritera personalkostnader samt arbete med åtgärder inom de fem utpekade områdena (personalförsörjning, samverkan och ledning, beredskapsplanering, hantering av masskadehändelser och utbildning och övning).

Kostnader som inte omfattas av statsbidraget

- Investeringar inom ramen för investeringsprogrammet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig (SSIK)⁹
- Arbete med krisberedskap
- Investeringar och utrustning avseende regionens ledningsplats. För regionala ledningsplatser har regionen möjlighet att söka medel för en del av kostnaden från MSB i särskild ordning
- Kostnader och inköp av sjukvårdsprodukter i samband med hantering av händelser
- Inköp av material och utrustning för lagerhållning
- Generellt säkerhetsarbete, till exempel lås och larm, som inte är särskilt kopplat till det säkerhetsskydd som krävs för arbetet med civilt försvar
- Tjänsteman i Beredskap (TiB). Bidraget kan inte användas för personalkostnader för Tjänsteman i Beredskap (TiB).
- Regionens kostnader för att stärka beredskapen för att upprätthålla regionens ansvar för tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125) ingår inte i förordning (2023:489)

Statsbidraget ska inte bekosta del av tjänst eller åtgärder för vilka regionen mottagit statsbidrag från andra myndigheter, till exempel åtgärder som bekostas genom ersättningen från regionernas överenskommelse om krisberedskap och civilt försvar.

När behöver Socialstyrelsen ha er ansökan?

Ansökan ska ha kommit in till Socialstyrelsen senast den 6 mars 2024.

⁹ För mer information se SSIKs hemsida: <https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/regioner/hoja-driftsakerheten-pa-halso-och-sjukvardens-fastigheter/>

När kan ni använda statsbidraget?

Socialstyrelsen betalar ut beviljat statsbidrag under 2024 och det avser kostnader för åtgärder som genomförs 1 januari - 31 december 2024.

Villkor för statsbidraget

Förutsättningarna för statsbidraget anges i förordning (2023:489) om statsbidrag till regioner för hälso- och sjukvårdens beredskap. Statsbidrag får lämnas inom hälso- och sjukvårdsverksamhet.

En ansökan om bidrag ska innehålla

1. Den eller de åtgärder (områden) för vilka bidrag söks
2. en övergripande tidsatt plan för arbetet,
3. uppgift om beräknade kostnader för att genomföra åtgärderna,
4. uppgift om sökt belopp, och
5. övriga upplysningar som behövs för att pröva ansökan.

Bidrag får inte ges till en region som har beviljats annat offentligt stöd för samma åtgärd, 6 § förordning (2023:489).

Hur gör ni ansökan?

Ansökan görs via Socialstyrelsens e-tjänst, eventuella bilagor kan bifogas i e-tjänsten. Läs mer om e-tjänsten i faktarutan:

Vägledning för ansökan via e-tjänst

Innan ni ansöker om bidraget behöver behörig företrädare (eller en person med fullmakt från denne) ansöka om att bli ombud. Tänk på att vara ute i god tid för att ansöka om att bli ombud. Beräknad handläggningstid är en månad.

► [Läs mer om ombudsansökan](#)

Efter att er ombudsansökan beviljats kan ni ansöka om statsbidraget via e-tjänsten. Ni ansöker via webbformuläret som ni hittar genom att klicka på ”Ansök nu” för det specifika bidraget som ni hittar under rubriken ”öppna utlysningar” i inloggat läge.

Kom ihåg att ladda upp och spara de bilagor som Socialstyrelsen begär i e-tjänsten.

Vad gäller vid hinder mot utbetalning, återbetalning och återkrav av bidrag?

Socialstyrelsen får besluta att ett beviljat bidrag helt eller delvis inte ska betalas ut om det finns grund för återbetalning enligt 15 § förordning (2023:489).

En region som tagit emot statsbidrag enligt förordning (2023:489) är återbetalningsskyldig om:

1. bidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,
2. bidraget helt eller delvis inte har använts eller inte har använts för de syften som det har lämnats för,
3. mottagaren inte har lämnat en sådan redovisning som avses i 12 § förordning (2023:489), eller
4. villkor i beslutet inte har följts.

Socialstyrelsen får besluta att helt eller delvis avstå från återkrav om det finns särskilda skäl för det.

Vad gäller för återrapportering av statsbidrag?

Återrapportering

Varje region ska under 2025 återrapportera hur beviljat bidrag för 2024 har använts, samt redogöra för resultat i förhållande till syftet med bidraget som anges i 2 § förordning (2023:489).

I samband med återrapportering av statsbidraget kommer Socialstyrelsen att begära in uppgifter om åtgärder och kostnader för dessa, därför är det viktigt att ni dokumenterar det ni gör samt vad ni uppnår under 2024. Mer information om redovisningen kommer på statsbidragets hemsida under 2024.

Kontakt

Frågor om statsbidraget (ansökan och uppföljning) skickas till funktionsbrevlåda; statsbidrag.beredskap@socialstyrelsen.se.